

Струка (назив):	ОСТАЛЕ ДЈЕЛАТНОСТИ			
Занимање (назив):	ЕКОЛОШКИ ТЕХНИЧАР			
Предмет (назив):	БИОЛОГИЈА			
Опис (предмета):	ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТ			
Модул (наслов):	ФИЗИОЛОГИЈА БИЉАКА			
Датум:	август, 2021.	Шифра:	Редни број:	03
Сврха				
Упознавање ученика са значајем воде у биљном организму, са прометом воде кроз организам биљке, са процесима фотосинтезе и ћелијског дисања, као и са онтогенезом биљака и покретима биљка, те стварање основе за континуирано праћење области, које се ослањају на знања из физиологије биљака.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Основно знање и вјештине из области цитологије и биологије развића усвојено из претходних модула, обрађених у првом разреду, као и знање стечено у основној школи, о основама физиолошких процеса у биљкама и развићу биљног организма.				
Циљеви				
- Стицање општих знања из области физиологије, која су неопходна за разумијевање функционисања и организације биљног организма; - Проширивање знања стеченог у основној школи; - Развијање вјештине употребе познатих чињеница у стицању нових знања; - Развијање способности шематског представљања дијелова биљне ћелије; - Оспособљавање ученика за употребу микроскопа за уочавање грађе биљне ћелије и стоминог апарата, израда привремених микроскопских препарата, посматрање трајних микроскопских препарата; - Схватање значаја промета воде кроз биљни организам; - Усвајање знања и вјештина о ћелијском дисању, разумијевању процеса фотосинтезе, уз употребу шема и симулација; - Развијање способности препознавања етапа онтогенетског развића биљног организма, уз употребу шема и симулација; - Оспособљавање ученика за самостално извођење експеримената, са циљем испитивања фактора који утичу на физиолошке процесе у биљкама (транспирација, фотосинтеза, ћелијско дисање); - Развијање способности постављања хипотеза и дефинисања варијабли у експерименталним истраживањима; - Развијање способности критичког мишљења, уочавања, повезивања, апстраховања, анализе, синтезе, логичког закључивања, генерализације; - Развијање истраживачке улоге ученика у процесу учења; - Развијање отворености за нове идеје, флексибилности и толеранције код ученика;				

- Развијање способности за уочавање и разумијевање природних законитости;
- Развијање радних навика, као што су: тачност, уредност, одговорност, самосталност, спремност за рад у групи, радозналост, истрајност;
- Развијање правилног става и љубави према природи, развијање интересовања за живи свијет, увиђање значаја и улоге коју физиолошки процеси имају у правилном развићу и функционисању биљног организма.

Теме њ

1. Вода и њен промет у биљци (8)
2. Фотосинтеза и ћелијско дисање (14)
3. Развиће биљака (8)
4. Покрети код биљака (4)

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Вода и њен промет у биљци	- дефинише метаболизам биљака;	- уочи значај метаболичких процеса за опстанак и функционисање биљног организма;	- развије смисао за самостални рад и рад у групи;	Тема 1. На сваком наставном часу неопходно је истаћи повезаност претходно обрађеног са новом наставном јединицом и наглашавати значај воде за правилно функционисање биљног организма. Посебно истаћи значај процеса усвајања воде из земљишта, транспорта воде елементима ксилема и транспирације. Сликовито представљати грађу биљне ћелије, ксилема, стоминог апарата, процесе плазмолизе и деплазмолизе и промет воде кроз биљку, уз употребу микроскопских препарата, слика, шематских приказа, презентација, модела, краћих филмова и симулација. Посебну пажњу посветити учењу правилне употребе микроскопа, израде привремених препарата и посматрању и анализи грађе стоминог апарата и ксилема под
	- разликује квалитативни и квантитативни метаболизам биљака, катаболичке и анаболичке процесе;	- развије способност посматрања, уочавања, раздвајања битног од небитног;	- развије способност организације и планирања активности;	
	- уочи значај ензима у метаболизму;	- скицира и обиљежи дијелове ксилема;	- покаже комуникативност и толеранцију;	
	- дефинише водни режим биљака;	- скицира и обиљежи дијелове биљне ћелије;	- преузме иницијативу, али и прихвати иницијативу других чланова групе;	
	- објасни грађу елемената ксилема и уочи њихов значај у транспорту воде кроз биљни организм;	- скицира и обиљежи плазмолизу и деплазмолизу;	- покаже креативност;	
	- дефинише осмозу и дифузију;	- уочи промет воде кроз биљку на шематским приказима, сликама и симулацијама;	- изгради позитиван став и љубав према природи;	
	- разликује осмотски, зидни и тургор притисак;	- нацрта и обиљежи елементе стоминог апарата;	- развије тачност, одговорност, самосталност, радозналост, уредност, истрајност у остваривању циљева;	
	- објасни значај силе усисавања;	- рукује микроскопом;	- развије самопоуздање, флексибилност и отвореност за нове идеје	
	- дефинише плазмолизу и деплазмолизу;	- разликује привремене и		
	- објасни процес усвајања			

	воде из земљишта корјеновим системом, транспорт воде елементима ксилема кроз коријен, стабло и лист; - дефинише процесе транспирације и гутације; - објасни грађу стоминог апарата и значај појединих компоненти за процес транспирације; - наведе и дефинише типове транспирације (кутикуларна, лентицеларна, стоматерна); - објасни процес стоматерне транспирације (отварање и затварање стома); - наброји факторе који утичу на интензитет транспирације и објасни њихов ефекат; - уочи значај промета воде кроз биљни организам.	трајне препарате; - направи привремени препарат; - посматра и анализира биљну ћелију под микроскопом; - нацрта и обиљежи структуре биљне ћелије видљиве под свјетлосним микроскопом; - посматра и анализира елементе стоминог апарата на привременим и трајним микроскопским препаратима; - посматра елементе ксилема на трајним микроскопским препаратима; - постави хипотезе са циљем испитивања утицаја фактора на процес стоматерне транспирације; - постави експеримент за праћење процеса транспирације; - разликује независну, зависну варијаблу и контролисане варијабле у експерименту; - прикупља и анализира резултате експерименталног праћења утицаја фактора на процес	и информације; - поставља питања о структури и функцији биљног организма, промету воде кроз биљни организам, процесима фотосинтезе и ћелијског дисања, развићу биљака и покретима код биљака и употребом различитих извора информација долази до одговора на постављена питања; - рјешава проблеме; - повезује знање од једноставнијих појмова и процеса ка сложенијим; - користи знања из области физиологије биљака за разумијевање природних законитости; - увиди значај и улогу коју промет воде, фотосинтеза, ћелијско дисање и правилно развиће биљног организма имају у правилном функционисању и опстанку организма као целине.	микроскопом. Употребом различитих облика и метода рада развијати код ученика способност логичког мишљења и закључивања, способност разликовања битног од небитног, способност анализе и синтезе, радозналост, прецизност, одговорност, интересовање за живи свијет и љубав према природи.

		транспирације; - брзо проналази и користи информације; - развије способност критичког мишљења, уочавања, повезивања, апстраховања, анализе, синтезе, логичког закључивања, генерализације.		
2. Фотосинтеза и ћелијско дисање	- дефинише аутотрофни и хетеротрофни начин исхране; - дефинише фотосинтезу; - напише општу једначину фотосинтезе; - разликује фотосинтетичке пигменте и уочи њихов значај за процес фотосинтезе; - анализира и објасни грађу хлоропласта, као и улоге дијелова хлоропласта у фотосинтези; - наброји фазе фотосинтезе; - дефинише и објасни свијетлу фазу фотосинтезе; - уочи значај фотосистема и електрон-транспортног ланца за несметано одвијање свијетле фазе фотосинтезе; - наведе крајње продукте	- нацрта и обиљежи дијелове хлоропласта и разликује дијелове хлоропласта на шематским приказима; - разликује етапе свијетле и тамне фазе фотосинтезе на шематским приказима, сликама и симулацијама; - посматра и анализира елементе флоема; - представи структуру флоема; - постави хипотезе са циљем испитивања утицаја фактора на процес фотосинтезе; - постави експеримент за праћење процеса фотосинтезе и утицаја фактора на интензитет фотосинтезе; - разликује независну, зависну варијаблу и контролисане варијабле		Тема 2. На сваком наставном часу неопходно је истаћи повезаност претходно обрађеног са новом наставном јединицом и наглашавати значај несметаног одвијања сваке фазе фотосинтезе и ћелијског дисања за функционисање организма као цјелине. Посебно истаћи повезаност етапа фотосинтезе и ћелијског дисања. Сливовито представљати структуру хлоропласта и митохондрија, структуру флоема, процесе фотосинтезе и ћелијског дисања, уз употребу микроскопских препарата, слика, шематских приказа, презентација, модела, краћих филмова и симулација. Употребом различитих облика и метода рада развијати код ученика способност логичког мишљења и закључивања, способност разликовања битног од небитног, способност анализе и синтезе,

	свијетле фазе фотосинтезе; - увиди значај продуката свијетле фазе фотосинтезе за тамну фазу фотосинтезе; - дефинише и објасни тамну фазу фотосинтезе; - објасни кључне кораке у Калвиновом циклусу; - наброји крајње продукте тамне фазе фотосинтезе; - дефинише компоненте флосема; - објасни транспорт продуката тамне фазе фотосинтезе елементима флосема; - наброји факторе који утичу на интензитет фотосинтезе и објасни њихов ефекат; - уочи значај фотосинтезе за одржавање живота на Земљи; - дефинише ћелијско дисање и напише општу једначину ћелијског дисања; - наведе органска једињења која се разлажу у процесу ћелијског дисања; - разликује анаеробно и аеробно ћелијско дисање; - анализира и дефинише компоненте	у експерименту; - прикупља и анализира резултате експерименталног праћења утицаја фактора на процес фотосинтезе; - представи структуру митохондрија и уочи значај дијелова митохондрије за процес ћелијског дисања; - разликује етапе ћелијског дисања на сликама, шематским приказима и симулацијама; - постави хипотезе са циљем испитивања утицаја фактора на процес ћелијског дисања; - постави експеримент за праћење процеса ћелијског дисања и утицаја фактора на интензитет ћелијског дисања; - разликује независну, зависну варијаблу и контролисане варијабле у експерименту; - прикупља и анализира резултате експерименталног праћења утицаја фактора на процес ћелијског дисања;		радознаост, прецизност, одговорност, интересовање за живи свијет и љубав према природи.

	митохондрија значајне за ћелијско дисање; - објасни процес гликолизе; - наведе крајње продукте гликолизе; - објасни Кребсов циклус и наброји крајње продукте Кребсовог циклуса; - уочи значај електрон-транспортног ланца и оксидативне фосфорилације; - објасни β оксидацију масних киселина и наведе крајње продукте; - објасни процесе ферментације или врења и наброји крајње продукте; - уочи разлике у производњи енергије (АТП) у аеробном и анаеробном ћелијском дисању; - наброји факторе који утичу на ћелијско дисање и објасни њихов ефекат; - уочи значај ћелијског дисања за биљни организам.	- развије способност посматрања, уочавања, раздвајања битног од небитног; - разумије како правилно одвијање процеса фотосинтезе и ћелијског дисања омогућава правилно функционисање биљног организма као цјелине; - развије способност брзог проналажења и употребе информација; - развије способност критичког мишљења, уочавања, повезивања, апстраховања, анализе, синтезе, логичког закључивања, генерализације.		
3. Развиће биљака	- дефинише животни циклус биљака и наброји фазе животног циклуса; - наброји биљне хормоне; - уочи постојање зона	- уочи локацију зона раста код биљака на трајним микроскопским препаратима;		Тема 3. На сваком наставном часу неопходно је истаћи повезаност претходно обрађеног са новом наставном јединицом и

	раста код биљака; - дефинише појам меристеми; - уочи значај утицаја спољашњих фактора на раст биљака; - објасни улоге различитих биљних хормона (ауксини, гиберелини, цитокинини, абсцисинска киселина, етилен); - уочи значај биљних хормона за раст и развој биљног организма; - наведе етапе вегетативне фазе развића биљака; - објасни грађу сјемена; - дефинише клијање; - објасни процес клијања; - разликује типове клијања; - наведе услове неопходне за клијање; - дефинише корелативне појаве код биљака; - дефинише јувенилни период; - уочи значај правилног развоја вегетативних органа; - наведе етапе репродуктивне фазе развића биљака; - дефинише адултни стадијум биљака; - опише грађу цвијета;	- скицира и обиљежи дијелове сјемена; - постави хипотезе са циљем испитивања утицаја фактора на процес клијања; - постави експеримент за праћење процеса клијања и утицаја фактора на клијање; - разликује независну, зависну варијаблу и контролисане варијабле у експерименту; - прикупља и анализира резултате експерименталног праћења утицаја фактора на процес клијања; - прати развиће биљака (пасуљ), уз уочавање етапа вегетативне и репродуктивне фазе у животном циклусу; - развије способност посматрања, уочавања, раздвајања битног од небитног; - разумије како правилно одвијање животног циклуса омогућава правилно функционисање биљног организма као цјелине; - развије способност брзог проналажења и		наглашавати значај несметаног одвијања сваке фазе животног циклуса за функционисање организма као цјелине. Посебно истаћи повезаност етапа животног циклуса. Сликовито представљати структуру зона раста, сјемена, етапе у животном циклусу код биљака, уз употребу микроскопских препарата, слика, шематских приказа, презентација, модела, краћих филмова и симулација. Употребом различитих облика и метода рада развијати код ученика способност логичког мишљења и закључивања, способност разликовања битног од небитног, способност анализе и синтезе, радозналост, прецизност, одговорност, интересовање за живи свијет и љубав према природи.

	- дефинише опрашивање и оплођење; - дефинише вернализацију; - објасни фотопериодизам и подјелу биљака на основу фотопериодске реакције; - уочи значај формирања плода и сјемена; - увиди значај репродуктивне фазе развића биљака.	- употребе информација; - развије способност критичког мишљења, уочавања, повезивања, апстраховања, анализе, синтезе, логичког закључивања, генерализације.		
4. Покрети код биљака	- наброји типове покрета код биљака; - дефинише факторе који доводе до различитих типова покрета код биљака; - објасни тропизме, настије и таксије, као и њихове подтипове; - наведе примјере биљака које изводе одређену врсту покрета; - опише значај различитих типова покрета за функционисање биљног организма.	- разликује покрете код биљака на сликама и шематским приказима; - постави хипотезе са циљем испитивања утицаја фактора на покрете код биљака; - постави експеримент за праћење покрета код биљака и утицаја фактора на покрете код биљака; - разликује независну, зависну варијаблу и контролисане варијабле у експерименту; - прикупља и анализира резултате експерименталног праћења утицаја фактора на покрете код биљака; - развије способност посматрања, уочавања, раздвајања битног од		Тема 4. На сваком наставном часу неопходно је истаћи повезаност претходно обрађеног са новом наставном јединицом и наглашавати значај покрета код биљака за функционисање организма као цјелине. Сликовито представљати покрете код биљака, уз употребу слика, шематских приказа, презентација, модела, краћих филмова и симулација. Употребом различитих облика и метода рада развијати код ученика способност логичког мишљења и закључивања, способност разликовања битног од небитног, способност анализе и синтезе, радозналост, прецизност, одговорност, интересовање за живи свијет и љубав према природи.

		небитног; - разумије како покрети код биљака омогућавају правилно функционисање биљног организма као цјелине; - развије способност брзог проналажења и употребе информација; - развије способност критичког мишљења, уочавања, повезивања, апстраховања, анализе, синтезе, логичког закључивања, генерализације.		
Интеграција				
Хемија: хемијске реакције и метаболички процеси, фотосинтеза и ћелијско дисање као биохемијски процеси.				
Извори				
Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске, друга стручна и теоријска литература.				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				